

Μην Πυροβολείτε τον Αγγελιοφόρο: Κριτική στις Κριτικές κατά του Φαινομένου «Thunberg»

του Αντώνη Μπρούμα

Η σχολική απεργία της 16χρονης Greta Thunberg την έφερε στο προσκήνιο της παγκόσμιας προσοχής ως σύμβολο της διαμαρτυρίας της νέας γενιάς για την κλιματική αλλαγή. Η εικόνα της μετάβασής της στην έδρα των Ηνωμένων Εθνών στην Νέα Υόρκη με ιστιοπλοϊκό έκανε τον γύρο του κόσμου. Η πρόσφατη όμως οργισμένη ομιλία της στην Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών για το κλίμα έκλεψε την παράσταση και την έκανε πρωτοσέλιδο στα μέσα ενημέρωσης όλου του κόσμου. Την κατέστησε όμως και επίκεντρο κριτικής.

Οι κριτικές στο φαινόμενο «Thunberg» είναι πολλών ειδών και προέρχονται από διαφορετικές, τόσο πολιτικά «δεξιές» όσο και «αριστερές» αφετηρίες. Επιδέχονται όμως όλες σοβαρής κριτικής. Η κριτική λοιπόν στις κριτικές μπορεί να ομαδοποιηθεί ως ακολούθως:

- **Η Thunberg δεν είναι άσχημη / δεν χρήζει ψυχιατρικής παρακολούθησης:** Είναι πολύ διαδεδομένες σε κύκλους συζήτησης ακροδεξιάς απόχρωσης οι κριτικές στη Thunberg, που επικεντρώνουν στα εξωτερικά χαρακτηριστικά, στη συμπεριφορά, στην ψυχική ισορροπία και στο σύνδρομο Asperger. Μολονότι το επίπεδο της συζήτησης πέφτει πολύ χαμηλά, τέτοιες απόψεις χρήζουν κονιορτοποίησης, όχι μόνο επειδή είναι ευρύτατα δημοφιλείς αλλά και επειδή κομίζουν το γνωστό ύφος κοινωνικού κανιβαλισμού, πάνω στο οποίο η ακροδεξιά χτίζει παγκοσμίως. Μπορεί κάποιος να νοσταλγούν εποχές, που παλαιότερα έκαιγαν μάγισσες ή

πιο πρόσφατα οι ναζί βάφτιζαν τρελούς τους αμφισβητίες και τους μπαγλάρωναν στα ψυχιατρεία, εντούτοις η διαφορετικότητα και η αμφισβήτηση είναι τα στοιχεία, που προσδίδουν δυναμισμό στις κοινωνίες μας, τις εμποτίζουν με το αντίδοτο της κοινωνικής αλλαγής και απειλούν την καθεστηκυία τάξη. Ως εδώ λοιπόν, πίσω κανίβαλοι! Κάτω τα χέρια από αυτό το πλάσμα! Να προσεχθεί ως κόρη οφθαλμού!

- **Η Thunberg έχει σύνδρομο Asperger:** Η ίδια η Greta Thunberg έχει περιγράψει το γεγονός ότι πάσχει από σύνδρομο Asperger ως υπερδύναμη και, φυσικά, έχει δίκιο. Ένα από τα χαρακτηριστικά των ατόμων με Asperger είναι η επιμονή, με την οποία υπηρετούν στόχους, που βάζουν, οι οποίοι για τους «φυσιολογικούς» ανθρώπους θα φαίνονταν ανέφικτοι. Αυτό ακριβώς έκανε η Thunberg. Από μία σχολική απεργία άναψε την σπίθα για ένα διεθνές κίνημα της νέας γενιάς, που κορυφώθηκε προσφάτως με την μεγαλύτερη παγκόσμια κινητοποίηση για το κλίμα. Αν αποδεικνύει κάτι το Asperger της Thunberg σε εμάς τους φυσιολογικούς, αυτό είναι πως έχουμε περισσότερη δύναμη από όση μπορούμε να φανταστούμε στο να αλλάζουμε την κοινωνία μας σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο και πως μπροστά μας ανοίγονται μυριάδες πιθανότητες κοινωνικής αλλαγής.
- **Η Thunberg δεν είναι βαλτή :** Από κύκλους τόσο της δεξιάς όσο και της αριστεράς εκπορεύονται θεωρίες συνωμοσίας ότι η Thunberg είναι υποχείριο συμφερόντων. Για τους ακροδεξιούς αυτό είναι ανήθικο, όχι για τα σχέδια που υποτίθεται ότι επιτελεί το υποχείριο αλλά γιατί το πρόσωπο «Greta Thunberg» και η οικογένειά της λαμβάνουν ή θα λάβουν ανταλλάγματα (οικονομικά, θέσεις εξουσίας). Ωστόσο, έρευνες δείχνουν ότι μερίδα ακροδεξιών κριτικών στην «Thunberg» χρηματοδοτείται από συντηρητικά funds, που συνδέονται με την αμφισβήτηση της κλιματικής αλλαγής. Επομένως, αυτό που πράγματι ξέρουμε με σιγουριά και αποδείξεις είναι πως, αν κάποιος αυτή τη στιγμή

χρηματοδοτείται από σκοτεινά κέντρα, αυτός είναι ορισμένοι πόλοι κριτικής στην Thunberg ακροδεξιάς και νεοφιλελεύθερης κοπής. Η ίδια η Thunberg έχει ως προς αυτή την κατηγορία πει ότι τα πάντα καλύπτονται με έξοδα της οικογένειάς της.

- **Η Thunberg δεν αποπροσανατολίζει:** Αλλά και ορισμένοι αριστεροί είναι πεπεισμένοι χωρίς όμως αποδείξεις ότι η Thunberg είναι υποχείριο εταιρικών συμφερόντων, για να αποπροσανατολίσει τους κοινωνικούς αγώνες ενάντια στην κλιματική αλλαγή σε πιο ανώδυνα για το κυρίαρχο σύστημα μονοπάτια (πχ. πράσινη ανάπτυξη). Κατ' αρχάς, η συνεκτικότητα πολιτικού ήθους και αριστερών ιδεών επιβάλλει αποδείξεις για τέτοιους ισχυρισμούς. Αλλά αυτά είναι μικρά γράμματα για ορισμένους, που φιλονικούν με την ακροδεξιά στη συνωμοσιολογία και στην de facto παράλλαξη της πραγματικότητας χωρίς αντικειμενική βάση ανάλογα με τα πιστεύω τους. Είναι όμως ο λόγος της Greta Thunberg αποπροσανατολιστικός;
- **Ο λόγος της Thunberg δεν είναι αποπροσανατολιστικός:** Και εδώ φτάνουμε στην ουσία του θέματος, που δεν είναι άλλη από το περιεχόμενο και όχι τη μορφή του φαινομένου «Thunberg». Η Greta σπάει πάρα πολλά ταμπού με τεράστιες ταχύτητες. Ένα από αυτά είναι η αέναη οικονομική ανάπτυξη και η μη βιωσιμότητά της. Ο λόγος της στρέφεται κυρίως κατά αυτής. Η αντίθεση σε αυτό το ταμπού είναι πολύ πιο ριζοσπαστική από τον στείρο αντικαπιταλισμό. Ίδια και χειρότερη «ανάπτυξη» είδαμε και επί κρατικού «σοσιαλισμού». Για τους παροικούντες στην Ιερουσαλήμ η αντίθεση στην διαρκή οικονομική μεγέθυνση ως αναγκαία προϋπόθεση για την σωτηρία μας είναι επιστημονικά τεκμηριωμένο πόρισμα και είναι μια απολύτως λογική θέση στη φάση που βρισκόμαστε. Η θέση αυτή κλονίζει συθέμελα το κυρίαρχο οικονομικό σύστημα, που νομοτελειακά αναπαράγεται μέσα από την οικονομική μεγέθυνση ενώ χωρίς αυτή καταρρέει. Η θέση όμως αυτή δεν είναι αρκετά

ριζοσπαστική για ορισμένους, που υπερθεματίζουν με άλογο τρόπο από τα αριστερά. Ίσως αυτό συμβαίνει, γιατί τελικά δεν συμφωνούν. Ενδεχομένως γι' αυτούς η κλιματική αλλαγή είναι κάποιος μύθος, που απειλεί την απερίσπαστη κατανάλωση αγαθών από την εργασία και την οικονομική ιδεολογία της εθνικά περιχαρακωμένης αναπτυξιοκρατίας. Σε κάθε περίπτωση, ο προσανατολισμός του λόγου της Greta Thunberg είναι για την ώρα σε σωστή κατεύθυνση, επιστημονικά τεκμηριωμένος και μη ενσωματώσιμος από τις πράσινες εκδοχές του καπιταλισμού, έχοντας ως θεμελιώδες χαρακτηριστικό του την αντίθεση στο δόγμα της άενας οικονομικής μεγέθυνσης

Μία πραγματικά κριτική προσέγγιση του φαινομένου «Thunberg» θα έπρεπε να εστιάζει στις τάσεις των μέσων ενημέρωσης και του πολιτικού συστήματος να εφευρίσκουν ηγέτες των κινημάτων, για να καθιστούν τα τελευταία σύμμετρα και ομόλογα στις δικές τους δομές και ευεπίφορα στα δικά τους συμφέροντα κέρδους και εξουσίας. Έτσι, υπό το παραλλακτικό πρίσμα των μέσων ενημέρωσης τα αναδυόμενα οικολογικά κινήματα αποκτούν τον δικό τους «ροκ σταρ» στο πρόσωπο της Thunberg. Με το να ανορθώνεται σε παγκόσμιο σύμβολο του αγώνα κατά της κλιματικής αλλαγής η 16χρονη Greta διαπερνάται αυτή τη στιγμή από τους ανταγωνισμούς, που συγκρούονται γύρω από το οικολογικό ζήτημα σε διεθνές επίπεδο. Σε αυτή την -και εσωτερική- μάχη δείχνει τεράστιο σθένος. Και εμείς πρέπει να επιλέξουμε να σταθούμε -όχι άκριτα- πίσω από τις επιλογές της, κυρίως τις ριζοσπαστικές, και να μην συμπαρατασσόμαστε με κοινωνικές δυνάμεις, που για άλλους λόγους επιθυμούν την καταστροφή αυτού του συμβόλου. Να βγούμε μπροστά με το μέτρο να πολλαπλασιάσουμε τις Greta Thunberg αυτού του κόσμου.

Από την σκοπιά της κοινωνικής οικολογίας το φαινόμενο «Thunberg» είναι ενδεικτικό των νέων κοινωνικών ρευμάτων, που αναδύονται στα οικολογικά. Η «προσωποποίηση» από τα μίντια και οι μεγάλες δυνατότητες ενσωμάτωσης δεν αναιρούν το θετικό πέρασμα σε μια νέα εποχή, όπου το οικολογικό θα συνιστά το

επίκεντρο και μάλιστα με αποχρώσεις αμφισβήτησης του οικονομικού συστήματος ακόμη και σε θεσμικό επίπεδο. Στη νέα αυτή εποχή το φαινόμενο «Thunberg» περισσότερο μας απομακρύνει παρά μας φέρνει πιο κοντά στην ιστορική αποτυχία των οικολογικών κινημάτων του παρελθόντος να αποτρέψουν την καταστροφή. Το πρόσωπο «Greta Thunberg» είναι ο αγγελιοφόρος από το μέλλον της ανθρωπότητας. Μην τον πυροβολείτε. Εστιάστε στο περιεχόμενο, όχι στο μέσο, του μηνύματος.